

Dr. R. W. HYNEK

**NÁBOŽENSTVÍ
KRISTOVO
A MEDICÍNA**

1 9 3 3

Nákladem Katolické akce v Brně. - Tiskl Typos v Brně.

Jeho Milosti,
nejdůstojnějšímu biskupu brněnskému
panu Dru K. Kupkovi,
jenž dobře znal mého otce, pravého lékaře,
v nejhlubší úctě a vděčnosti
připsáno autorem.

Dr. R. W. H y n e k:

Náboženství Kristovo a medicína.

(Předneseno na II. Náboženském kursu Katolické akce diecése brněnské dne 11. prosince 1932 ve velké dvoraně Besedního domu v Brně.)

Byl jsem vyzván, abych přijel opět mezi vás, své krajany, a přednášel v rámci Katolické akce brněnské na toto téma. Ač jsem si plně vědom nedostatečnosti svých sil vzhledem k převelikému významu proponované přednášky, o níž by se dalo toho pověděti neskonale víc a lépe, než mohu já, přece jsem se pokusil o tuto přednášku. Místo mnohých a učených rozhovorů chci v ní prostě shrnouti a tento problém osvětliti historii jednoho života.

Život lidský pak jest nejlepším zkušebním kamenem veškerých hodnot. Značí daleko více než jakékoliv filosofování a veškeré školské moudrosti přeučená slova. Život jest všeho učitelem nejlepším.

Proto celý obsah mé přednášky má tu jedinou přednost, že vše, co tu uvedeno jest, bylo prožito. Nikde nebylo vyčteno, aniž opsáno . . . Jediné ta okolnost, že sám na sobě prožil jsem co nejintenzivněji veškerý vztah mezi vědou lékařskou a náboženstvím Kristovým, dodala mi odvahy, abych se dnes ujal slova o témate tak obšírném a zajímavém.

Tento výše uvedený vztah a poměr od prvopočátku prožíval jsem celým srdcem a dovedl jsem domýšlet a rozhodnutí svá realizovati.

Nuže, bylo to právě před 30 lety (r. 1902), když jsem vstupoval na lékařskou fakultu . . . byl jsem ještě

věřící katolíci . . . , leč sotvaže jsem přičichnul k oné vědě-vševědě: pozitivismu, realismu, pokrokářství všech barev, zvíklal jsem se a odpadnul.

V tomto stínu smrti setrval jsem plných třiaadvacet let. Proto sám z vlastní zkušenosti mohu vydat svědectví, jak strašným zločinem již z čistě lidského stanoviska jest lidem bráti víru, jedinou to oporu a spásu v strašných zklamáních a bouřích života, kdy vše kolem nich, zvláště ona náhražková laická morálka, se lrhá, praská a kácí jako bezcenné domky z karet. A s věrou ztrácí člověk i základ vši mravnosti — kdož zodpoví to za něho?

První strašná věc, s kterou se setká začátečník vědy lékařské, jest ovzduší piteven. Nemyslím tím ani onen neustálý styk s mrtvolami, jako právě onen duševní náraz (shock), který prožívá u bezduchého těla, a marně se táže: „Cože jest ten život, kdeže jest duše lidská? Proč ji nevypitvám, proč jej nezachyťím? Existuje vůbec?“ Tedy onen nihilismus piteven, zvláště živený tehdejšími dozvuky pitevních škol Škody-Rokytského a Wirchovovy buněčné pathologie, vrhne mladého člověka přímo v náruč čirého materialismu.

Mladý medik upadal tu do naprosté skepse, kterou marně pokoušel se jeho otec-lékař, starý praktik, opravovatí poukazem na zcela jiný ráz života na klinikách a živoucího styku s pacienty. V těchto letech ve vědeckém světě odehrával se právě zápas o „idealism či realism ve vědách přírodních“, t. j. zda živoucí organism, příp. člověk, jest jen pouhým fyzikálně-chemickým strojem, či je-li v něm ještě něco vyššího, nehmotného.

Toťto čistě materialistické pojetí života hájili prof. Masaryk a Brauner, ono vitalistické (životní) zastával vši silou profesor fyziologie Mareš, který tehda svůj zápas prohrál . . . a dnes, po epochálních pokusech Drieschových na vajíčku ježka mořského a nálevníku, jest pravdou pravý opak tvrzení svrchu uvedené vědecké dvojice. A přírodovědci dnešní, uznávající plně, že v živoucím organismu jest něco nehmotného, co svůj cíl má v sobě (entelechie), nedovedou téměř ani

pochopiti, jak mohla býti tenkrát vážnou vědou popírána takováto přírodovědecká samozřejmost.

Mladí studenti hlítali jsme tenkrát dnes zcela vědecky odbytou „duševědu bez duše“ univ. prof. F. Krejčího i jeho na celé čáře pochybenou „positivní mravouku“. Účastnili jsme se založení „Volné Myšlenky“, všech akcí pokrokářských, socialistických atd. za volnou lásku, rozluku církve od státu atd., jak se ta- to všechna nesmírná pochybení lidského ducha jmenuji.

Snad by byl tento úzký horizont a zkosnatělost ducha našich pokrokářů na stanovisku vědy uznávaném před 30—50 lety a v myslích jejich podnes platném byla i mně do smrti zůstala. Snad bych se byl stal jedním z nejznámějších harcovníků-janičářů tohoto lžipokroku . . . , kdybych hrou osudu, či řízením Božím, neoctnul se v širším světě, mezi cizími národy a v kulturním ovzduší zcela jiném. Bylo však potřeba plných 20 let a z toho 5 let mimo Evropu, abych se vymanil z hypnoticko-suggestivního vlivu těchto ve vzdělaném vůkolním světě dávno „od panstva“ odložených doktrin.

Ani okolnost, že r. 1910 při těžkém tyfu octl jsem se přímo tvář v tvář smrti, nezměnila ničeho na názorech amorálního živočicha lidského, jakým jsem byl pokrokář-nevěrec a lékař-neznaboh. Popíratel duše, odpůrce Boha. Léčebný pessimista . . . proto jsem se stal chirurgem.

Nelze mi pro omezenost místa vypisovati, kterak se tyto moje názory ponenáhlu měnily stykem s pacienty a vlivem různých skutečností, než byla to v prvé řadě svrchu naznačená proměna vědeckých názorů přírodovědeckých (Driesche) i filosofických (Bergson), která vítězně potírala materialismus, positivismus i náš realismus. Zejména v ohledu náboženském byla nutná radikální revise přímého zneužití vědy (zejména psychiatrie) pro tyto pochybené světové názory. Nechci se rozšiřovat o dnes pro tuto vědu ponižujících názorech, kdy náš Spasitel byl prohlašován za duševně nemocného (paranoik, neuvádím schválně větších rouhání), kdy na svatě kydána hana zvráceností pohlavních atd., atd., kdy zkrátka jménem vědy měla být kryta kde kte-

rá protináboženská nenávist či podlost. Přišla, bohudík, hloubková duševěda a rozmetala všechny tyto lži-vědecké názory a výpady. Mně samotnému pak značně urovnala cestu zpět ku Kristu, k náboženství.

Jak, probůh, se může věda jen tolik mýlit? Což nemá absolutní pravdy ve všem, jak každý pokrokový člověk o ní věří a vyznává? Není snad zhoubnější pověry nad tuto! Což není dnes zaostalostí, co před lety byla věda vědoucí?! Zabýval jsem se tímto podrobněji ve svém rozebraném spisku: „Věda a zázrak“, kde jsem musel konstatovat, že kdybych byl před 25 i více lety býval při svých přísných zkouškách doktorských odpovídal dnešními poznatky vědeckými, že nutně bych býval propadnul a doktorem dosmrťi se nebyl stal. Tamtéž rozebral jsem podrobněji otázku: co jest to věda vůbec, když nikdy nebyla, ba nemůže býti vůbec sloprocentní pravdou. Citoval jsem zejména předního pokrokáře, univ. prof. Kozáka „Essaye o vědě a víře“, kde uvádí názory prof. Masaryka, čehož výsledek jest ten, že věda jest pouhou metodou, t. j. postupem, způsobem, jehož používání nutno k získávání poznatků všeobecně platných. Pranic jiného. Dokonce týž autor doznává, že věda nedovede vysvětlit vůbec ničeho, nýbrž vše jen co nejpodrobněji popisuje. Ještě ostřeji vyslovuje se v „Moderní Vědě“ (15, 32, str. 156) jiný přední hlasatel pokrokář, prof. Rádl, že „veškeré myty, pověry, podvody i klamy vědecké, které se kdykoliv vyskytly, patří stejně do vědy“ . . . Myslím, že by se dala napsati ještě zajímavější věc nad Draperovy „Konflikty vědy a víry“, t. j. kniha „Konflikty vědy samy se sebou“. Snad se toho někdo ujme, když asi sotva se k tomu dostanu sám.

Než v tom právě jest jediný a skutečný pokrok vědy možný, že nedokonalé poznatky nahrazují se stále lepšími a přesnějšími. Jedním rozhodujícím zjištěním (na př. oním Drieschovým) padá a jest vyřízena navždy dřívější nesprávná vědecká teorie se všemi předpoklady (hypothesisami) a postaví se nový základ vědecký, ježž snad opět potká dříve či později osud podobný. Moderní fysika a chemie v zápasech o poznání pod-

staty hmoty, elektronech, ionech, rozbití prvků atd. nás o tom výmluvně přesvědčuje.

Věda, která jest jen částí všeobecné vzdělanosti či kultury, pokračuje, ale též i klesá s touto, jak nás o tom dějiny poučují. Starověk měl poměrně vyvinuté lékařství, jak nejnovější vykopávky v Pompejích a na Rýně zjišťují.

Leckteré chirurgické a porodnické nástroje nedoznaly vůbec změn za tato dvě tisíciletí, než doba tato neznala nemocnic. Byly jen soukromé školy lékařské jedinců, žádná učiliště, žádné budovy či osoby určené službě zdravotní . . . a tyto dvě základní podmínky rozmachu vědy lékařské, jakož i dnešní sociální péče, dodalo lidstvu . . . křesťanství, čili nauka Kristova. Naše slavné kliniky, nemocnice až palácového přepychu, vše to vzalo svůj původ z klášterních hospiců, špitálů řádů milosrdenství Církve naší. A kdo to byl, jemuž děkují za svůj vznik veškerý university i lékařské fakulty? Byl to opět před sedmi, osmi sty lety počín též Církve, která, založivši university čili vysoké školy v dobách více méně barbarských, dala základ naší vzdělanosti a tím i přímo či nepřímo podmínku nesmírného rozmachu lékařství naší doby moderní.

Nikdo nemůže popřít skutečný a veliký rozvoj a uplatnění se vědy lékařské v celkovém našem životě ať jednotlivcově či celé lidské společnosti za posledního půlstoletí. Souvisí to přirozeně s netušeným rozmachem techniky a s mohutným rozvojem věd přírodních vůbec. Technika zvláště triumfuje ve vynálezu mikroskopu a röntgenu, kterýmiž učiněn byl téměř naprostý obrát v lékařství své doby. S prvním vynálezem souvisí úžasné poznatky bakteriologické a tím soukromé a hlavně veřejné hygieny, vědy tak nesmírně důležité v životě moderního člověka. Narkosa a asepse dala podnět k netušeným vymoženostem moderní chirurgie, jež jest z části vědou, z části manuální technikou. Nejnověji biologie sklízí svými objevy zasloužené ovoce svých úmorných badání.

Věda pokračuje . . . bohudík, že tomu tak. Než upřílišené až naivní naděje průkopníků vědy, hlavně

před 30 lety, že odstraní nemoci, stárnutí, ba i smrt samu, ukázaly se jako krásné fantasie, přeludy a zbožné sny, kterých nelze na světě realizovat. Neboť i věda, jako vše pozemské, má své zcela určité hranice, ze kterých nevykročí nikdy. Neboť věda celou svojí podstatou omezena jest jen na svět zjevů atd. empirické, t. j. zkušenostní skutečnosti, na to, co můžeme jakýmkoliv způsobem zaznamenávat (registrovat měřením, vážením, počítáním, fotografováním atd. atd.). Co nad to jest, zůstává jí navždy záhadou nepoznatelnou, nerozřešitelnou jako podstata života, hmoty, síly a pod. Největším tajemstvím zůstává nám ž i v o t, sám první nadpřírodní princip v nás — — o němž proslulý fyziolog Du Bois Reymond pronesl rozhodná slova „neznáme a nepoznáme nikdy“!! Bylo to již před více než třiceti lety, pročez jsou nesmírnou pošetilostí ona vědecky naivní těšínská jablíčka různých socialistických deníků, utěšujících nás ještě dnes, že v Americe, zemi to úctyhodné práce, ale ještě ohromnějšího humbuku, vytvoří badatelé živou buňku, živočicha ve svých zkumavkách a pod. Pro nás v Evropě jest to již směšné tvrzení vědecké bajky a pohádky.

Ostatně, když všechno na světě jest konečné, omezené hranicemi širšími či užšími, ani věda nemůže se vymknouti tomuto přírodnímu zákonu, třebaže se radí, jak prvkem tak i vysílačem, o to vážně pokusila. Za hranice světa poznatelného jde jen víra, tatáž „víra, která jest základem věcí, ve které doufáme, přesvědčením o věcech neviditelných.“ (Žid. 11. 1.) Proto pravá věda, badající o zjevech konečných, nemůže se stíetnouti s pravou věrou, pojednávající o hodnotách nadpřírodních, metafysických, věčných . . .

Věda lékařská pokračuje náramně . . . bohužel nemoci pokračují stejným krokem s ní. Před objevením Ameriky nevěděli jsme v Evropě nic o oné spoušti, kterou způsobila příjice, odtud zavlečená. Letos jest nám zvlášť v živé paměti, roku 1918, koncem války ze Španělska přenesená, po celé Evropě rozšířená, zvlášť nebezpečná forma chřipky, t. zv. „španělka“, která nadělala nesmírných škod na zdraví lidském a od té doby téměř „přeorientovala“ medicínu. Po prvé přišla

k nám tato chřipková epidemie ve formě zvlášť zhoubné roku 1889, kdy můj zemřelý otec, venkovský to lékař, ji velmi trefně srovnával se skvrnitým tyfem. Sám jako medik prožil jsem v roce 1906 zápas Kukula-Thomayer o lékařské věci tak dnes samozřejmě, jako jest operace zánětu slepého střeva, nemoci do té doby poměrně řídké . . . , která nyní jest denním chlebem chirurgů! Letošní hrozivá záplava záškrtu a spály (této jen 27.000) u nás ukazuje, že nemoci se nikterak nemíní lehce podrobit pokroku vědy lékařské. Přes to však statistiky pojišťoven tvrdí, že život moderního člověka jest prodloužen.

Za dobu oněch 30 let, která uplynula od mého vstupu na lékařskou fakultu, nastala však úžasná změna vědeckého nazírání v tomto oboru. Naivní materialismus věd přírodních a jeho více méně nezdařené maskování: pozitivismus, realismus, ztroskotat úplně a jest na celé čáře odbyt. Též tolik zla natropivší Darwinismus zmizel úplně z úst seriosních vědců, aby ještě jenom strašil v útocích táborových řečníků pokrokářských a volnomyšlenkářských, kteří prostě tuto změnu v mentalitě světa zaspali!! Neopodstatněnost a neudržitelnost strojového pojetí života, jak ony nauky hlásaly, způsobila naprosté vystřízlivění mysli z tohoto „denaturovaného alkoholu lidské myšlenky“!

Z krajně pessimistického, ba léčebně-nihilistického směru pífeven pathologicko-anatomických vymanila se, bohudík, věda lékařská v posledních letech, aby si našla ve vědě o úkonech životních, ve fyziologii daleko správnější a nadějnější cestu, jak pomáhati chorým. V tomto směru byla svého času přímo senační událostí rektorská řeč mého zemřelého učitele prof. Kukuly. Leč jde se ještě dále. „U č m e s e o d d u š e v ě d y!“ volá staříčkový prof. fyziologie, Mareš, povždy udatný a neúnavný obhájce života a metafysických pravd v nás. Mareš lékař, filosof a ušlechtilý člověk-vlastenec ryziho zrna! Za dob mých studií zvláštní pojmovou chytřistikou učili jsme se v psychiatrii (lčbě duše) lčiti něco, čemu byla existence zásadně odpírána, t. j. lidskou duši, anebo táž prohlašována za pojem čistě filosofický, který, kdo chce, uznává, ale stejně může popí-

rati. A dnes již několik let titíž psychiatři vydávají sami časopis duševního zdraví: „Duše“!! Jaká to úžasná změna!

Leč tento obrát vědeckého nazírání téměř o 180 stupňů neudal se dobrovolně. Byl prostě vynucen okolnostmi. Slavný „léčebný muž“, z Nancy, Emil Coué, jehož obdivuhodnou autosugesční metodu léčebnou po psychologické a výchovatelské stránce zpracoval univ. prof. Ch. Bauduin v Ženevě, s druhé strany univ. prof. Forel, který ve své lékařské učebnici o suggestci a hypnóze nerozpakuje se prohlásiti, že lékařské léčení plných 80% úspěchů děkuje ať vědomě či nevědomě těmto dvěma okolnostem . . ., způsobilo onen obrát! Vydávají se učené učebnice dušeléčby (Krönlein, Isserlin atd.), a uznává se nesmírný vliv duševního dění na vznik nemocí (Doc Schwarz). A psychoanalýsa Freudova, ať se na ni již hledí jak chce, dokonala tento průlom a zdrtila poslední mohykány dnes již zaostalých a beznadějně ztracených pozitivicko-realistických názorů. Tyto straší již jen v myslích odpůrců náboženských, jimž myšlenková zkošťatělost nepřipustila přerod duševní v jejich vlastní prospěch. —

Moderní lékařství právem se chlubí, že odstranilo metly středověké, které ničily celé kraje a země: Cholery, mor, neštovice atd. Jistě jest to jeho nesmírná zásluha, ale ve stejné míře technického pokroku věd ostatních najmě hygieny umožněné účelnou výstavbou měst a především zjištěním způsobů i nositelů nákazy. Vymýtila, pravda, ony tři strašlivé metly lidstva. Omezila nesmírně vzteklinu, učinila dříve smrtelnou nemoc svrab téměř léčebnou hračkou a pod. Bojuje vítězně se zimnicí žlutou i malarickou, úplavicí střevní, malomocenstvím, spavou nemocí atd., atd. V ohledu tělesném zbaveno jest medicinou lidstvo značných pohrom . . . než co jest to všechno platno, když po stránce duševní beztestně a bez obrany v naší době pokolení lidské zachváćeno jest nejhorším morem duševním: požárem zášti a třídní nenávisťi, zákázou všech právních názorů, rozvrácením mravů a rozkoťáním lidských i Bo-

žích řádů! Celý Orient hoří, polovina světa jest v plamenech, které již již zachvacují druhou část!!! Zkáze otevřeny dveře dokořán . . .

Nedosti však na vymýcení mnohých zhoubných epidemií. Lékařství vedlo i zdařilý útok na jiné nedostalky našeho tělesného života. Fysiologicko-biologickými výzkumy, zvl. o žlázách s vnitřní sekrecí naše věda se značně přiblížila problémům: stárnutí neb elixíru života, otázkou života a smrti vůbec. S úspěchem používá toho, co staré skryté tradice a nauky hlásaly před tisíceletími o důležitosti pohlavnosti v životě individua. Stejně moderní lékařské rozlišování typů lidských hojně upomíná na dřívější nauku o temperamtech —

Medicina zápasí nadále s problémem věčně aktuálním, každého z nás bez rodilu se týkajícím: s palčivou otázkou utrpení a smrti. Tento odvěký problém filosoficko-mravně náboženský jediné správně rozřešila nauka Kristova, jeho vlastními slovy: „Vezmi kříž svůj a následuj mne!“ Této sfinze života, ještě jako nevěrec patřil jsem v těžké, beznadějně nemoci před osmi, devíti lety tváří v tvář. Krásně se to píše a čte člověku zdravému o všech možných náhražkách, na př. laické morálky nebo „šťěstí v nás“ (Finot), ale oheň utrpení, kdy člověk bezprostředně sám s těmito záhadami se musí vypořádati, spaluje všechna tato pozlátka laciných světových názorů a všeho umělkování. Utrpení jest vskutku nejlepší škola života: člověk se naučí samostatně myslit, uvědomovat si a domýšlet. S odporem odhazuje všechny padělky, sladké vodičky i falšovaná vína pravdy. Zhrouť se v něm prostě všechno nepravé, aby oblíbil si pravou skutečnost třebaš i nepříjemnou.

V těchto dobách krušných ještě před svým návratem do Církve v r. 1925, nemohl jsem pochopiti, proč jediná společnost náboženská, chovající správné odpovědi na tyto mučivé problémy, Církev katolická jest neustále na ústupu před skrytým bojem kulturním, od drobujícím rostoucí laicisací veřejného života balvan po balvanu z její velkolepé duchovní stavby. Nejprv to byl t. zv. malý školní zákon, dnes k úžasu všech proměňivší se ve „velký“, uzákonění rozluky manželské, pře-

nesení olázek pohlavního života z mravnostní sféry do záležitostí jen čistě zdravotních, a kremace, či spalování ohněm, atd.

Divil jsem se tehdy přenáramně, jakou malou statečnost projevovali v obhajobě svého výsostně pravého náboženství právě naši katolíci, kteří jakoby zalezli do svého ghetta (správně to tak kvalifikoval ruský spisovatel Vilinskij), nedovedli se opřít ani tak slabě lékařsko-vědecky zdůvodněné předloze o posmrtném ničení těl ohněm. Nemohl jsem tomu stále rozumět, neboť naše zkušenosti, zvláště válečné, podrážejí nohy všem důvodům pro tento způsob pohřbívání, najmě pro eventuelní nucenost jeho při epidemiích. Kromě žluté zimnice poznal jsem ve své praxi čtyřmi díly světa všechny zhouby těchto nakažlivých nemocí. S cholerou dokonce jsem měl čest třikrát se setkat: V Bombaji r. 1909, v Terstu a Dalmácii r. 1911 a v Praze 1914, kde přes noc v transportech raněných na mém oddělení v Karlínských kasárnách vypukly tři případy pravé asiaticky. Mor dýmějový jsem měl na lodi v Honkongu, skvrnivku jsem viděl v Srbsku, dysenterii ve světové válce s dostatek na ruské frontě, malarii v argentiském Grand Chacu atd. atd. Ku podivu zcela nepatrnými hygienickými opatřeními dá se většině těchto zhoubných nemocí předejít: choleře a úplavici čistotou rukou a vařením jídla a nápojů, moru zničením blech, skvrnivce odšívěním. Malarie a žlutá zimnice se drží v šachu potíráním komárů a vysoušením bařin i eucalyptovými stromy. Neštovice očkováním, spála izolací, záškrt preventivním očkováním. Kde jsou mrtvolky tak velikým nebezpečím, aby se musely páliť? Dosavadní pohřbívání naprosto stačí zamezit jakoukoliv infekci, kterou by mohly mrtvolky ohrožovat živoucí. Jsou toho doklady jak válečné, tak i historické, že hřbitovy nedovedou způsobiti vážné nějaké vzplanutí epidemií, což ostatně v přednáškách o hygieně nám medikům jasně hlásal prof. Kabrhel.

Při různých nemocech daleko závažnějším nebezpečím jsou výměty, které zamořují řeky kanalizačními spláskami. Pročež jediným rozumným opatřením protiepidemickým bylo by zříditi místo krematorií spa-

lovací stanice odpadové, prolože na př. jediná Vltava, jak bylo nejnovějšími hygienicko-bakteriologickými výzkumy konstatováno, zamořuje vzhůru od Prahy celé střední Čechy až daleko za Mělník, nehledě k tomu, že obsahu pražských kanálů se daleko široko používá v zelinářství k hnojení. Zde by byl nejhorší možný zdroj nákazy, jenž ku podivu zůstává nepovšimnut.

Tedy důvody lékařské pro úplné ničení těl lidských moderní technikou kremační, čili pro definitivní sebevraždu člověka (jak to správně pojmenoval zemř. chirurg dr. Schleich z Berlína, aby nic z jeho těla nepřešlo v koloběh života veškeré přírody), jsou náramně slabé a nedostatečné. Jediný snad smysl propagace spalování mrtvol pouze dal by se spalřovati v jeho silné protikřesťanské tendenci, která pokouší se vykořenit z lidu vznešený článek naší víry: „věřím v těla zmrtvýchvzkříšení a život věčný.“ Žádného rozumného důvodu pro spalování mrtvol co lékař — tedy v celé této záležitosti nevidím.

Schválně jsem se nezmínil o brutálnosti samotného aktu spalovacího a jej doprovázejícího a následujícího osudu popele z lidských těl ani o nejvážnějších námitkách soudně-lékařských proti němu, protože napíši to jinde obšírněji. Zato nelze mi mlčením pomínouti krajní nebezpečí, jež nám hrozí z ukvapeného a neodborného použití věci lékařských právníky, kteří na jich podkladě připravili neuvěřitelné přímo osnovy nových zákonů o t. zv. „dobré smrti“ a ke změně paragrafu 144, t. j. o „ničení dětí nenarozených . . .“

Chystám o těchto nepředložených opatřeních, které již dávno používali romanopisci k vyličení posledních dnů lidstva, zejména Robert Hugh Benson, obšírnější brožurky, zvláště o nedávném případě pardubickém „euthanasie“ i k přípravné osnově zákona o potraťtech, takže zde se mohu jen letmo o nich zmíniti. Obojí přípravné osnovy zákonů pokoušejí se proti dodnes platnému, našemu křesťanskému mravnímu nazírání zaručiti v jistých případech beztrestnost vražd „života mizícího“ a stejně i „života klíčícího“. To znamená, že lidé přestárli, těžkými chorobami stížení, jichž „konec jest neodvratný a blízký“, mohou býti kýmkoliv, kdyko-

liv a jakkoliv předčasně sprovedení se světa, jakmile pachatel může prokázat jakýmkoliv skutečným či předstíraným způsobem, že jednal z „neodolatelného soucitu“, anebo by ukrátil — muka, „jež jinak odstraniti nelze“. Neb v tom případě může téměř najisto počítati s prominutím trestu!

Výstřely lékařky v Pardubicích, jimiž se souhlasem matky byl usmrčen nadějný, výbuchem při chemických pokusech zmrzačený student, synovec, rozvířily nesmírně a vzrušily celou naši veřejnost, což ostatně z denního tisku jest ještě v dobré paměti. Soudním posudkem městského a železničně-pokladenského lékaře z Chrudimi o duševní nepříčetnosti obou pachatelů odklizen byl z veřejného projednávání tento případ, jenž v perspektivě zákonné osnovy o euthanasii otrásl námi všemi do hlubin duše.

V četných článcích poukázal jsem na nepromyšlenost, odborně-lékařskou nemožnost, filosoficko-duševněnou pochybenost této pouze právníky zpracované osnovy, jež i po právní stránce prokazuje, že vskutku jest možno, aby vrchol práva se stal nekrutějším bezprávím. Jest naší veřejnosti s dostatek známo, že sta, ba tisíce vrahů a jiných zločinců nacházejí nejpohodlnějšího zaopatření v našich trestnicích, kdežto touto osnovou zákona lidé sociálně nejslabší (zmrzačili), těžce nemocní, úrazy atd. utrpěvší vydáni by byli v nebezpečí libovolných téměř poprav v době, kdy ochrany lidské společnosti a skutečného soucitu vskutku nejvíce potřebují. Nepochopitelným však každému člověku zůstává, že tato vrcholná sociální brutalita nalézala právě nejnaděšenější obhájce v řadách humanitářsko-socialistických. Zejména projevem redaktora Karla Vaňka ve Večerním Čes. Slově 16. 11. 1932, byla pronesena příšeřná slova: „o d p o m o c o d s t r a ň o v á n í m m r z á k ů b y m ě l u ŝ d á v n o p r o v á d ě t i . . . s t á t!“ Tedy taktó vůči nejslabším lidské společnosti vypadá nemaskovaná socialisticko-humanní tvář! Podobnou humanitu neznal ani starověk, který sešlé, nemocné otroky, postavené na roveň těžnému dobytku, nechával klidně zemřít na ostrově Tibery v Římě.

Leč tato „poslední vymoženost pokroku“ ještě dnes platí v mezinárodním, zvláště ve válečném právu zcela správně za z v ě r s t v o, takže prostě nemůže náš zdravý lidský rozum uvěřiti, že by se kdo u nás mohl odvážiti vzíti na sebe strašlivou zodpovědnost za krajní risiko, že by uzákoněním této nepochopitelné „zvrácenosti humanity“ mohl být případně vyvolán úžasný mravní rozklad celé naší společnosti.

Podobným nebezpečím — jež by tu n a s t a t i m o h l o — ohrožujícím náš kulturně-křesťanský názor o nedotknutelnosti a posvátnosti života, jest zákonitá osnova o „vyhnání plodu“. Opět lékaři nebyli přizváni k přípravným pracím, pročez se tu mohla v odůvodněních zákona objeviti taková vědecká nesmyslnost, že „plod jest částí těla matčina, kterou tato volně může disponovati“. (Odůvodnění osnov str. 155.)

Lehce vyvrátí a na pravou míru uvede tento pochybený názor již medik v prvním roce nebo jen trochu vzdělaný laik. Tento vědecky naprosto pochybený předpoklad stal se základem dalšího zdůvodnění beztrestnosti, dokonce oprávněnosti a přípustnosti ničení „klíčícího života“ z důvodů jak lékařských, tak i sociálních, právních a eugenických.

V několika výjimkách těžkých chorob uznávali by i lékaři oprávněnost obětování života nenarozeného dítěte k záchraně života matky, což již dnes bylo vlastně dovoleno, ale stavějí se šmahem ve svých významných representantech proti stržení jakýchkoliv hrází rostoucímu úbytku populace následným zevšeobecněním potratových zákroků, které zejména jsou vážným ohrožením nejen zdraví dotýčných žen, ale jak budoucnosti brannosti národa, tak i rozmachu celého státu, což pohřichu v osnově, jak se zdá, nebylo vůbec vzato v úvahu!!

Nelze mi obsírněji kritisovati šilenství tělesné kultury a sportu, náhražky to myšlení a seriosní kulturní práce, kamž patří i výstřelky emancipace žen, tvořící zbytečné, přírodou trestané „třelí pohlaví“. Jen letmo připomínám, že jak moderní medicinou, tak hlavně hloubkovou duševědou vyvráceno bylo dogma pokrokové o tělesné rovnosti jak pohlavní, tak i jednotliv-

ců, jakož i neudržitelná duševědná pověra, která dala podnět ke všem socialistickým vysněným rájům. Ta totiž J. J. Rousseauova, že člověk jest již od přírody dobrý, ale kulturou byl zkažen, kdežto pravý opak této báje jest pravdou, což potvrdila zvlášť Freudova psychoanalýza.

Tedy pradávné učení Církve o dědičném hříchu tu bylo netušeně skvěle obhájeno se strany, odkud se nejméně dalo čekat.

Než máme ještě vysoce zajímavou věc, týkající se našeho tématu: Kristus sám byl lékařem nejen duší, ale i těl. Uzdravoval slepé, hluché, ochrnuté, chromé, vymítal zlé duchy a dokonce křísil mrtvé ... konal zázraky!

Nechci se zdržovati moderním potvrzením vymítání démonů v Illfurtu aneb v Earlingen v nejposlednějších letech se vyskytnuvších, ale nutno tu říci o zázracích aspoň několik slov. Kristus konal zázraky, t. j. zásahy božské moci do dějstva pouhých přírodních zákonů a vrcholný zázrak; jeho slavné zmrtvýchvstání jest podnes základem veškeré naší víry. V úplně rozebrané brožurce „Věda a zázrak“ uvedl jsem teoretické zdůvodnění této možnosti i dva příklady ze zkušenosti: Johna Traynora z Liverpoolu a Jana Glabaznu z Mokřých Lázců u Opavy. Tento náš případ jest ještě dnes plně každému skeptiku kontrolovatelný. Jde-li jim o pravdu, tam se o ní mohou přesvědčiti, neučiní-li toho, možno právem míti za to, že jim záleží jen na protináboženském štvání, aneb mluvení do větru.

Jako lékař prožil jsem děsivé a nervy drásající transporty raněných, mrtvých a umírajících, vše dohromady v polní nemocnici v Kolomeji o svatodušních svátcích r. 1916 za průlomu Brusilova v Bukovině ... Vzdor tomu ohromily mne přímo Lurdy svoji děsivou výčitkou současné věde lékařské, onou strašlivou bídou set a tisíců nevyлéčitelně chorých, kteří v posledním zoufalství tam ještě hledají spásu a ve vzácných případech ji nalézají. Zejména na mne působil případ anglického vojína Traynora, naprostého to vraku lidského, který po bezvýsled-

ném osmiletém ošetřování odborníky lékařskými po celé Anglii, tam byl náhle ze všeho uzdraven! . . . V r. 1914 v Belgii byl raněn šrapnelem do hlavy a vyléčen. Poté u Dardanell těžce zraněn, prostřelena plice, ochrnuto pravé paže. Pokus odstraniti těžkou úrazovou padoucnici, skončil ochrnutím dolních končetin, střeva i měchýře. Byl již určen beznadějně zahynouti v ústavě nevyléčitelně chorých! Jeho náhlé vyléčení jest přímo zdrcující svojí přesvědčivostí! Rovněž jsem se do- slechl o velmi nemilé příhodě univ. docenta Schacherla z Brna v Bernu r. 1931, kde tento bývalý benediktín, nyní přední volnomyšlenkářský borec a přírodovědec nemohl nijak vyvrátiti nevysvětlitelné náhlé uzdravení tělesných trosk Lydie Fischerové z Perlen od Luzernu, ač mu byla v případě kladném za to nabízena na místě hotová úplata 5000 šv. franků, t. j. as 35.000 Kč!

. Zázraky existují a my v ně věřit nemusíme, protože kde je vidíme, zkoumáme a o nich se přesvědčujeme, tam víme a známe!!!

Kristus může nám lékařům býti vzorem v prokazování nejvyššího milosrdenství, t. j. navracování zdraví a života druhým lidem. Sloužit životu, chránit jej do krajností a jemu prospívat, neškodit jest naším vznešeným ideálem. Pomáhat bližnímu k znovudosažení nejvyššího pozemského statku a ne tento ničit vraždou, ať by to měl býti buď „mizící“ či jen „klíčící“ život sám. Státí se podobným vrahem, dokonce na něčí příkaz, přiči se samotné podstatě povolání lékařského. Proto každý lékař, provozující své povolání z tohoto čistě etického stanoviska, s krajní nevolí odmítá veškeré právnícké návrhy „dobré smrti, či vražd nenarozených“. Páté přikázání desatera: „Nezabiješ“ musí platiti bezpodmínečně pro celou lidskou společnost, nemá-li tato klesnouti na stupeň divé zvěři!

. Kristus léčil tělo a duši. Tuto hlavně. Každý zá- zrak jeho uzdravení sloužil jen k snadnějšímu a vděč- nějšímu přijetí jeho blahé zvěsti, jeho nebeského po- selství: „Království Boží, t. j. hodnost věčných se k vám přiblížilo. Uvěřte této radostné zvěsti!“

Lékař jest ochráncem a služebníkem života časného. Kristus Vůdcem a Dárce života nadpřirozeného, věčného.

I nejobětavější lékař a nejuspěšnější ve svém vznešeném povolání pocítí leckdy konec konců prázdnotu ve svém srdci. A to i při nejušlechtlejším oddání se službě bližního. Prázdnota vědy, nemohoucí zodpovědět poslední a hlavní otázky lidského života, zjeví se mu dřív či později. Věda co konečný a vylučný cíl, nedovede nikdy plně uspokojiti srdce naše, vzpínající se od konečného a proměnlivého k hodnotám nekonečným a věčným. Proč trpíme, proč žijeme, proč se případně plahočíme tímto neradostným a bedňným žitím? Na tvrzení těchto otázek jen rozpačitě pokrčí ramenem i lékařská věda jako produkt lidský, nedokonalý, změnám a chybám podrobený, která nikterak nemůže překročiti hranice, zkušenosti nám dané. Přes to celou naši bytost, hlubinami duše, toužíme a vzpínáme se k tomu, co jest nad naší přirozenost čili metafysické. I to nám prokázala hloubková duševěda.

Co tedy může být skutečným a jediným naplněním života? Co zaplní jej úplně, navždy, za všech okolností? Co v neštěstích, trampotách a strastech dá mu sílu radosti přetékající, jasotu duše nepomíjejícího, věčného . . . ? Existuje něco takového vůbec na světě? — — —

Ano! Sám jsem to prožil r. 1924 na sjezdu Keyserlingovy Školy Moudrosti v Darmštadě, kde seznámil jsem se s ruským mystikem prof. Arseniewem. Týž nimoděk odhalil mi samo jádro křesťanství, kvintescenci starokřesťanské radostné zvěsti a veškerý základ naší víry v několika slovech prvního listu sv. Jana, I. kapitoly: „Co bylo na počátku, co jsme slyšeli, co jsme viděli očima svýma a čeho ruce naše se dotýkaly . . . A Život zjevil se a my jsme viděli a svědčíme a zvěstujeme vám Život věčný, který byl u Otce a zjevil se nám a to zvěstujeme vám . . .“

Tedy ta úžasná skutečnost: Kristus Bůh-člověk, tento průlom života věčného, Majestáta Božího, sestoupil v tento ubohý, utrpení a bedám

podrobený svět. Toť nejzákladnější zkušenost, zážitek apoštolů, stejně i všeho našeho života: „Slovo života věčného zjevilo se nám, což my zvěstujeme, abyste i vy měli společenství s námi a radost vaše byla dokonalá!“ Poselství, které před tisíciletími obrodilo svět, znovuzrozuje duše podnes.

Pravda Kristova dotkla se mne!

Pravda se mi stala! Z požáru lásky Boží, kterou háralo srdce mystikovo, jiskérka přeskočila a zapálila i moje! Jen duše, která hoří, zapaluje!!

Ano, pravda Kristova stala se mi . . . , stala se mi něčím živoucím a životodárným, mase a krví. Nebyla to žádná doktrina, přesvědčování, nýbrž zážitek, realisace, skutečnost!

Jeho nauku studiem orginálů textů novozákonních a sledováním stop prvokřesťanských v Římě nalezl jsem jediné pravou a plnou v naší matce Církvi římsko-katolické. Sekty křesťanské, neuznávající božství Kristovo, nemohou zváti se vůbec — — — jeho učedníky, či příslušníky, jež slovo christianoi, t. j. Kristovi značí!

Křesťanství . . . toť vnímání, okoušení, poznání, prožívání života nadpřirozeného, nekonečného, věčného. Slabě sice zde na zemi, ale opojně radostné a výsostné se všemi jeho tajemstvími, závratnými hlubinami a nebetyčnými výšinami. Vnímání všeho toho, co jest za věcmi, co jest za i nad životem lidským. Poznávání hodnot nezměnitelných, věčných a služba jim nejvěrnější, nejradostnější. Překypující, závratná radost, již tak mohutně plesají listy sv. apoštola Pavla: „Radujte se, plesejte a zpívejte Pánu svému ve všem a vždycky!“

Křesťanství jest věru nejradostnějším, nejpodstatnějším a nejhrdinnějším náboženstvím světa. Prošel jsem je téměř všechna, okusil jsem nevěry i pověry všeho druhu a když jsem šťastně jen z nekonečné slitovnosti Boží prošel těmi propastmi a záludnými všemi úskalími, dovedu náležitě ocenit a zamilovat si znovunabytou duchovní perlu, kterou z nepřítčnosti jsem byl kdys svévolně odhodil . . .

Náboženství Kristovo může se tedy skutku státi i pro lékaře, usilujícího o nejobětavější službu bližnímu svému, i tou nejohrovnější věcí na světě, pakliže k němu přilneme v duchu a pravdě.

Pohroužíme-li se do tajů hlubokého života z víry, do života nitrného, t. j. duchovního, aneb mystického, ustrneme úžasem, ba oněmíme . . . Závrat nás pojímá a plamen lásky zaburácí v nitru . . .

— — — — —

Ó, „kéž by vám dal Pán“, slejně s vámi i mně to, co poznala nádoba nad jiné vyvolená, apoštol národů sv. Pavel z Tarsu, a co od srdce přeje nám všem v epištole k Efeským: „ó, kéž by vám dal Pán podle bohatství vznešenosti své skrze ducha svého v síle zmohutněli ve vnitřního člověka — aby Kristus skrze víru přebýval v srdcích vašich, zakořeněných a založených v lásce — abyste mohli pochopiti se všemi věřícími, jaká jest šíře a délka i výše a hloubka (jeho neskonalých tajemství) a vy poznali Kristovu lásku, daleko převyšující veškeré poznávání naše, abyste tak uvedeni byli ve veškeru náplň Boha“!!!

Přetékající náplň, vrchol a cíl všeho života onoho i tohoto . . .

